

Draaiboek voor de gecombineerde diensten

Geacht beamerteam,

Binnenkort is er in uw gemeente/kerkgebouw een gecombineerde kerkdienst met dove broeders en zusters uit uw regio. Dit gebeurt in samenwerking met één van de Interkerkelijke Commissies (IC's) van het Interkerkelijk Dovenpastoraat (IDP).

Het is belangrijk dat iedereen, ook de dove broeders en zusters, de dienst goed kunnen volgen. Daarvoor wordt er gebruik gemaakt van een beamer. Dove mensen kunnen de gezongen of gesproken teksten zodoende meelesen. Mocht er geen beamer aanwezig zijn, willen jullie dat s.v.p. dan aangeven bij de desbetreffende interkerkelijke commissie van het IDP?

Sommige doven en slechthorenden vinden het fijn dat de geprojecteerde teksten worden aangewezen, zodat ze weten waar de gemeente is. Op die manier kunnen mensen een lied volgen en ook mee gebaren. Daarom is het nodig dat een persoon van het beamerteam het moment van de gezongen of gelezen tekst aanwijst met een muis cursor. Vindt u dat lastig? Dan kunt u de Interkerkelijke Commissie vragen of iemand van hen wil aanwijzen.

Het is gebruikelijk dat de voorganger van de liturgie een PowerPointpresentatie maakt. Alle liederen en schriftlezingen worden door hem of haar in dia's gezet. Daarna stuurt de voorganger de dia's naar het beamerteam voor eventuele aanpassingen en aanvullingen, bijvoorbeeld de voor te lezen mededelingen en de informatie over de collecte.

Wilt u s.v.p. kijken naar de relevante punten van de checklist (bijlage 1)? In een andere bijlage kunt u een toelichting vinden over het opnemen van de kerkdienst (bijlage 2). Dat heeft vooral te maken met het filmen van de voorganger en, eventueel, de gebarentolk.

Bijlage 1: Checklist: aanpassingen voor gecombineerde diensten met dove gasten

Hoofregel: Overleg en evalueer met de dove mensen zelf! Wat hebben ze nodig? Wat kan een volgende keer beter?

1. De kerkzaal en de zitplaatsen

- Zorg dat er ringleiding aanwezig is en maak duidelijk waar in de zaal ringleiding is.
- Reserveer de voorste rijen voor de dove mensen, met vrij zicht op voorganger en tolk.
- Zorg dat gezicht en handen van voorganger en tolk goed belicht zijn. Laat zo nodig de voorganger onderaan de kansel staan, vaak is hij of zij dan beter te zien.

Bij een gecombineerde dienst met een dóve dovenpastor zijn er andere aanpassingen nodig (in overleg met de dove dovenpastor):

- *Op de voorste rij moet een stoel gereserveerd worden voor de stemtolk. De stemtolk moet ook een microfoon krijgen.*
- *Er is een muziekstandaard nodig voor de stemtolk die de liederen vertaalt in gebaren. De muziekstandaard moet naast of voor de lessenaar van de voorganger staan.*

2.1. Visuele middelen

- Gebruik een PowerPointpresentatie via een beamer.
- Overleg vooraf wat voor achtergrond, letterkleur, lettertype en lettergrootte nodig is.
- Het liefst een donkere achtergrond met goed zichtbare letters. Bijvoorbeeld zwarte achtergrond met witte letter, bijvoorbeeld grootte Calibri 36. Zet de tekst van afkondigingen, Bijbellezingen, en liedteksten in de PowerPoint.
- Zorg dat de tekst (bv. zegen) die de dominee gebruikt dezelfde is als in de dia. Vraag de predikant dit van tevoren aan te leveren.
- Bij filmpjes, ook als ze in het Nederlands zijn: Zorg voor Nederlandstalige ondertiteling. Juist als er gezongen wordt en/of als er gesproken wordt met muziek op de achtergrond is ondertiteling voor slechthorende mensen belangrijk.

2.2. Visuele middelen (tips voor voorgangers die niet uit het dovenpastoraat komen)

- Gebruik niet alleen woorden in de dia's van de PowerPoint, maar juist ook beelden.
- In de preek zijn beelden, voorbeelden en levenservaringen belangrijk voor dove mensen om mee te komen. Gesproken Nederlands is hun tweede taal.

3. Gebarentaal

Vaak nemen dove mensen in hun kerk een eigen tolk mee.

Bij diensten georganiseerd in samenwerking met het IDP geldt:

- Zet voorgangers in die gebarentaal gebruiken (bv. IDP-voorgangers). Of voorgangers, (bv. de plaatselijke predikant), die worden bijgestaan door een gebarentaaltolk. Het IDP of de dove mensen zelf regelen een tolk.
- Er zijn ook dove/slechthorende mensen die gebaat zijn bij een schrijftolk. In de sommige diensten is er een schrijftolk aanwezig. De doven kunnen de dienst dan meevolgen op de tablet (de schrijftolk vertaalt het spreken/zingen naar de tekst). De schrijftolk of de dove mensen zorgen zelf voor tablets.

4. Aanwijzen

- Zorg dat iemand (van IDP of beamteam) aanwijst waar we zijn. Dat kan met de aanwijzer van de computer. Als dit echt niet lukt, dan kun je ook werken met een laserpointer op de muur waarop geprojecteerd wordt.
- De Bijbellesing wordt aangewezen per regel. De liederen worden aangewezen per lettergreep.
- Het is belangrijk om te zorgen dat de muiswijzer zichtbaar of groot genoeg is, zodat mensen die goed kunnen zien.
- Om het pijltje tijdens de gehele PowerPointpresentatie zichtbaar te houden, starten we allereerst de presentatie. Als we dan met de pijl willekeurig op de getoonde dia gaan staan, de rechtermuisknop klikken; dan komen we in een menu met o.a. **Aanwijzeropties**. Deze optie heeft weer een onderverdeling: kies nu **Pijlopties** en kies daaruit vervolgens voor **Zichtbaar**. De pijl zal nu continu zichtbaar blijven totdat de presentatie gestopt wordt.

Bijlage 2: Toelichting over het uitzenden van een online kerkdienst

Als de dienst wordt uitgezonden op de kerkomroep of YouTube wilt u dan s.v.p. hier rekening mee houden:

1. De PowerPointpresentatie steeds zichtbaar houden.
2. Niet constant switchen van camera bij een gebarende voorganger.

Situatie 1: De voorganger maakt zelf gebaren

Probeer de voorganger zo **groot, duidelijk en scherp mogelijk** in beeld te krijgen; anders zijn de gebaren thuis niet goed af te lezen. Ook de belichting van de voorganger is belangrijk. Dit omdat de mimiek van de voorganger belangrijk. Het is belangrijk om regelmatig te checken of het beeld niet te klein is.

De PowerPointpresentatie moet ook zichtbaar blijven. Het is een goede optie om de voorganger links of rechts te plaatsen en aan de andere kant de PowerPointpresentatie (picture in picture). Dan kunnen dove mensen die thuis meekijken de dienst optimaal volgen.

Situatie 2: Dienst met een gebarentolk:

Probeer de gebarentaaltolk met een aparte camera in beeld te krijgen.

Ongeveer 25-35% van het beeld, duidelijk en scherp in beeld. Het liefst aan de rechterkant. Probeer de gebarentaaltolk voor een zo "neutraal" mogelijke achtergrond te laten zitten of staan, bijvoorbeeld voor een muur, zodat er zo weinig mogelijk afleiding is voor de kijker. Bij de liederen en de Bijbelgedeelten is het nodig om de tolk in beeld te houden. Hieronder zijn er twee voorbeelden van de duidelijke uitzendingen. Een sprekende voorganger die samen met de gebarentolk goed in beeld zodat ook de mimiek gezien kan worden. En de tolk naast de Schriftlezing.

